

MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Mikroekonomie

10. Trh kapitálu

Omar Ameir

Cíle prezentace:

- **vymezit kapitál jako výrobní faktor**
- **definovat jednotlivé formy kapitálu**
- **popsat finanční kapitál**
- **vysvětlit poptávku a nabídku kapitálu**
- **definovat rovnováhu na trhu kapitálu**

Osnova prezentace

- 1. Pojmosloví**
- 2. Poptávka na trhu kapitálu**
- 3. Nabídka na trhu kapitálu**
- 4. Rovnováha na trhu kapitálu**

1. Pojmosloví

- **Pro pochopení celé kapitoly je nutné vymežit následující pojmy:**
 - kapitál;
 - formy kapitálu;
 - trh kapitálu;
 - zhodnocení kapitálu.

1. Pojmosloví

- **Kapitál:**
 - jeden ze tří základních faktorů produkce (výrobních zdrojů);
 - několik definic – definice pro potřeby Mikroekonomie: úspory transformované na investice;
 - sekundární výrobní faktor – výsledek předchozí produkce (opětovně vstupuje do produkce – zapojuje se při tvorbě nové produkce);
 - obecně platí, že cenou kapitálu je úroková sazba.

1. Pojmosloví

- **Formy kapitálu:**
 - z důvodu složité taxonomie má kapitál mnoho forem – tři základní:
 - a) finanční;
 - b) hmotný (kapitálové statky);
 - c) nehmotný (lidský kapitál – neplést s produkčním faktorem práce);
 - d) fiktivní (portfoliová forma – cenné papíry) – pro potřeby Mikroekonomie nejméně významná kapitálová forma.

1. Pojmosloví

- **Formy kapitálu:**
 - **ad a) finanční kapitál:**
 - **neboli peněžní forma kapitálu (výchozí a zároveň univerzální forma kapitálu);**
 - **nejčastěji vnímaná forma kapitálu;**
 - **jde o prostředky, které subjekt použije k realizaci své produkce (úspory ekonomických subjektů (investorů), které se přeměňují na investice);**
 - **pro investora je stěžejní zhodnocení kapitálu, tzn. schopnost zhodnotit daný kapitál přírůstkem jeho hodnoty.**

1. Pojmosloví

- **Formy kapitálu:**
 - **ad b) hmotný kapitál (kapitálové statky):**
 - **reálný (hmatatelný) produkční faktor – fyzická forma kapitálu;**
 - **produkce určená pro další produkční činnosti;**
 - **tato forma kapitálu (kapitálové statky) mají přímý vliv na efektivnost podnikání i celé ekonomiky (statky dlouhodobé spotřeby, které jsou používány k produkci dalších statků);**
 - **existují tři základní kategorie kapitálových statků:**
 - **stavby (výrobní a skladové haly, obytné budovy);**
 - **zařízení (výrobní stroje);**
 - **zásoby (uskladněné zboží, polotovary).**

1. Pojmosloví

- **Formy kapitálu:**
 - **ad c) nehmotný kapitál (lidský kapitál):**
 - **viz výše, nejde o produkční faktor práce;**
 - **veškerý kapitál nehmotné podoby, např.:**
 - **znalosti, schopnosti a dovednosti;**
 - **věda a výzkum (ve formě činnosti);**
 - **nehmotný majetek (patenty, licence, software apod. – tedy ve formě jmění).**

1. Pojmosloví

- **Trh kapitálu:**
 - **střet nabídky úspor (domácnosti) s poptávkou po těchto úsporách (firmy);**
 - **domácnosti musí mít důvod k úsporám, protože preferují okamžitou spotřebu;**
 - **pokud domácnosti zvolí odloženou spotřebu (úspory), dostanou odměnu v podobě úroku (úspory tak mohou jít na trh kapitálu);**
 - **nabídka na trhu kapitálu je tedy tvořena úspory (odloženou spotřebou) domácností;**
 - **poptávka po kapitálu je tedy dána potřebou financovat nákup investičních statků;**
 - **úspory domácností tak dostávají podobu kapitálu nabízeného podnikům;**

1. Pojmosloví

- **Trh kapitálu:**
 - doba splatnosti delší než jeden rok (pokud je doba splatnosti do jednoho roku, tak se finanční trh nazývá trh peněžní);
 - díky výše uvedenému střetu nabídky kapitálu s poptávkou po něm se utváří výše úrokové míry;
 - trh kapitálu je trhem dlouhodobých peněz – předmětem obchodování jsou především bankovní úvěry (jejichž lhůta splatnosti je delší než jeden rok);
 - další komodity kapitálového trhu: cenné papíry, zejména akcie a obligace;
 - cenné papíry představují především majetková práva, čímž potvrzují podíl na kapitálu společnosti – akcie (patří mezi nejvýznamnější složky kapitálového trhu).

1. Pojmosloví

- **Zhodnocení kapitálu:**
 - neboli alternativní užití kapitálu (variantnost investování)
 - typickou charakteristikou kapitálu;
 - každý ekonomický subjekt hledá logicky ten nejlepší (nejvýnosnější) způsob investování (rozhodování na základě ceny investovaného kapitálu);
 - cena investovaného kapitálu:
 - výnosová míra z kapitálu, tzn. roční čistý výnos na peněžní jednotku investovaného kapitálu;
 - vypočítá se odečtením nákladů od příjmu;
 - vyjádřena v procentech (podíl rozdílu příjmů a nákladů z investovaného kapitálu);
 - důležitým měřítkem úspěšnosti investic.

1. Pojmosloví

- **Zhodnocení kapitálu:**
 - **obecná cena finančního kapitálu – úroková míra (i):**
 - vyjádřená v procentech;
 - utvářena na peněžním trhu jako výslednice střetu nabídky peněz s poptávkou po penězích (za finanční kapitál se vyplácí úrok, což je částka vypočtená pomocí úrokové míry);
 - je dána poměrem čistého úroku z uspořené částky za určité časové období (zpravidla jeden rok) k této uspořené částce;
 - nominální versus reálná úroková míra (již očištěna od míry očekávané inflace).

1. Pojmosloví

- **Zhodnocení kapitálu:**
 - velikost úrokové míry (cena finančního kapitálu) motivuje domácnosti k úsporám, protože od této velikosti lze odvodit budoucí hodnotu (S_1) dnešní úspory (S_0).
 - lze ji vypočítat takto (při vyplácení po uplynutí jednoho roku):

$$S_1 = (1+i) \cdot S_0$$

- Obecný vzorec velikosti úrokové míry (bude-li dnešní částka vyplacena po uplynutí určitého časového období (n let), je činitel v závorce (tzv. úročitel) umocněn na hodnotu n):

$$S_1 = (1 + i)^n \cdot S_0$$

1. Pojmosloví

- **Zhodnocení kapitálu:**
 - **kapitál versus investice:**
 - **kapitál představuje stav finančních a jiných prostředků sloužících k produkci (výrobě statků či poskytování služeb) – statická veličina;**
 - **investice je tok těchto prostředků a účelem jejich zhodnocení – dynamická veličina.**

2. Poptávka na trhu kapitálu

- **Subjekty (zejména firmy) poptávající kapitál na trhu kapitálu, tak činí ve snaze maximalizovat zisk (potřebují kapitál pro investice – zvýšení produkčních kapacit).**
- **Rovnováha firmy nastává, jestliže mezní příjem z produktu je stejný jako mezní náklad produktu ($MRP = MFC$) – pak už je produkce neefektivní (musí poptávat kapitál).**
- **Jedná-li se o dokonale konkurenční trh, jsou mezní náklady na kapitál rovny úrokové sazbě – protože platí, že náklad = úroková sazba, tak nákladem je právě cena kapitálu.**
- **Poptávka po kapitálu je klesající funkcí úrokové míry (čím levnější peníze, tím je o ně větší zájem) – odvozena od poptávky po finálních statcích, které jsou pomocí daného kapitálu vyrobeny.**

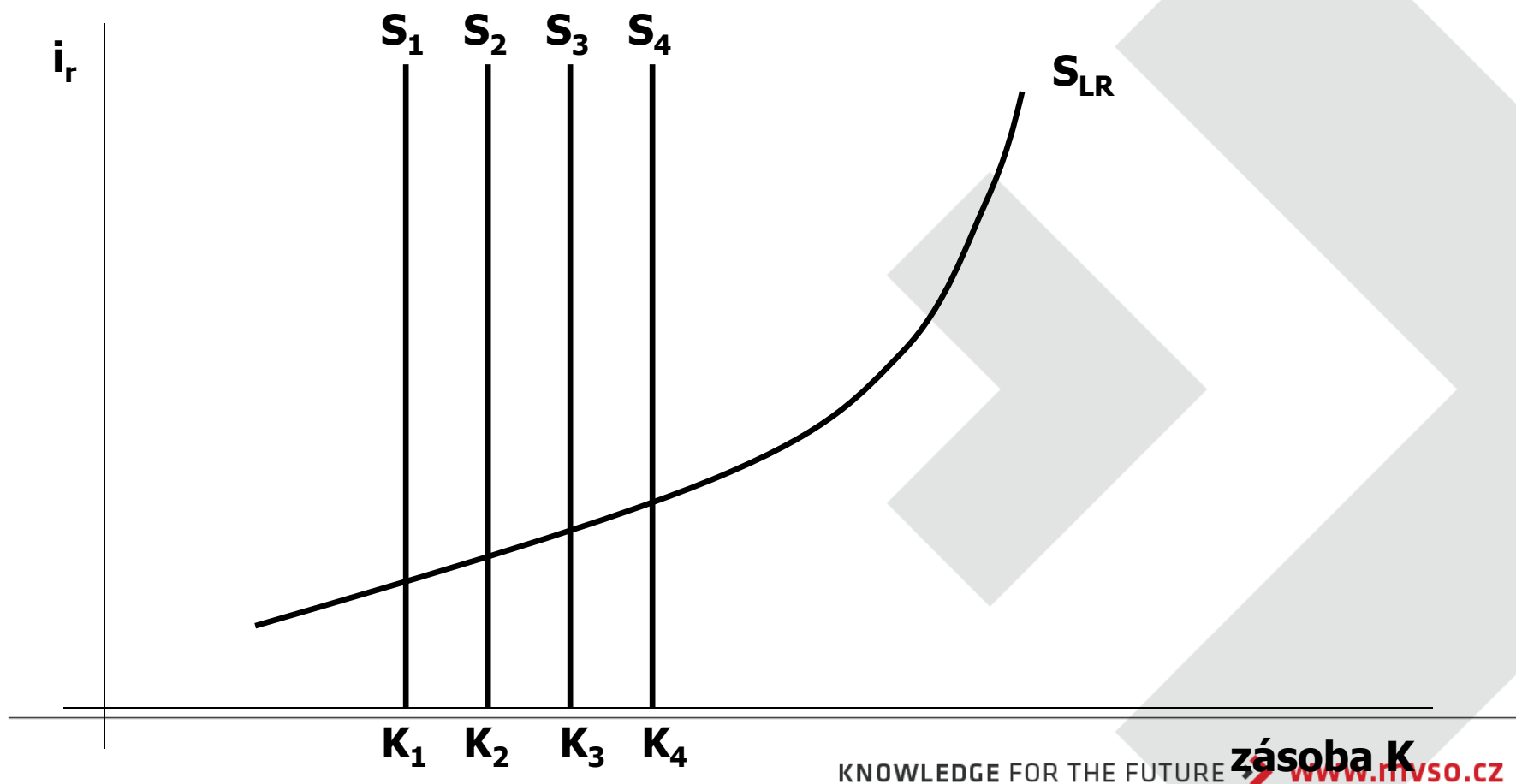
3. Nabídka na trhu kapitálu

- Na straně nabídky na trhu kapitálu stojí domácnosti, které odkládají svou spotřebu na budoucí období a vytvářejí tak úspory.
- Výše a tvorba úspor určuje nabídku na trhu kapitálu, neboť úspory ekonomických subjektů představují tu část jejich disponibilního důchodu, která nebyla vydána na okamžitou spotřebu a byla nabídnuta na trhu kapitálu firmám k nákupu kapitálových statků.

3. Nabídka na trhu kapitálu

- **Dvě základní období z pohledu nabídky na trhu kapitálu:**
 - **krátkodobá nabídka kapitálu – v krátkém období je dána přesná výše úspor a tím je dána i nabídka tzn., úspory jsou konstantní a křivka nabídky svislá,**
 - **dlouhodobá nabídka kapitálu – projevuje se reakce domácností na změnu úrokové sazby různou výší úspor, křivka nabídky je rostoucí.**

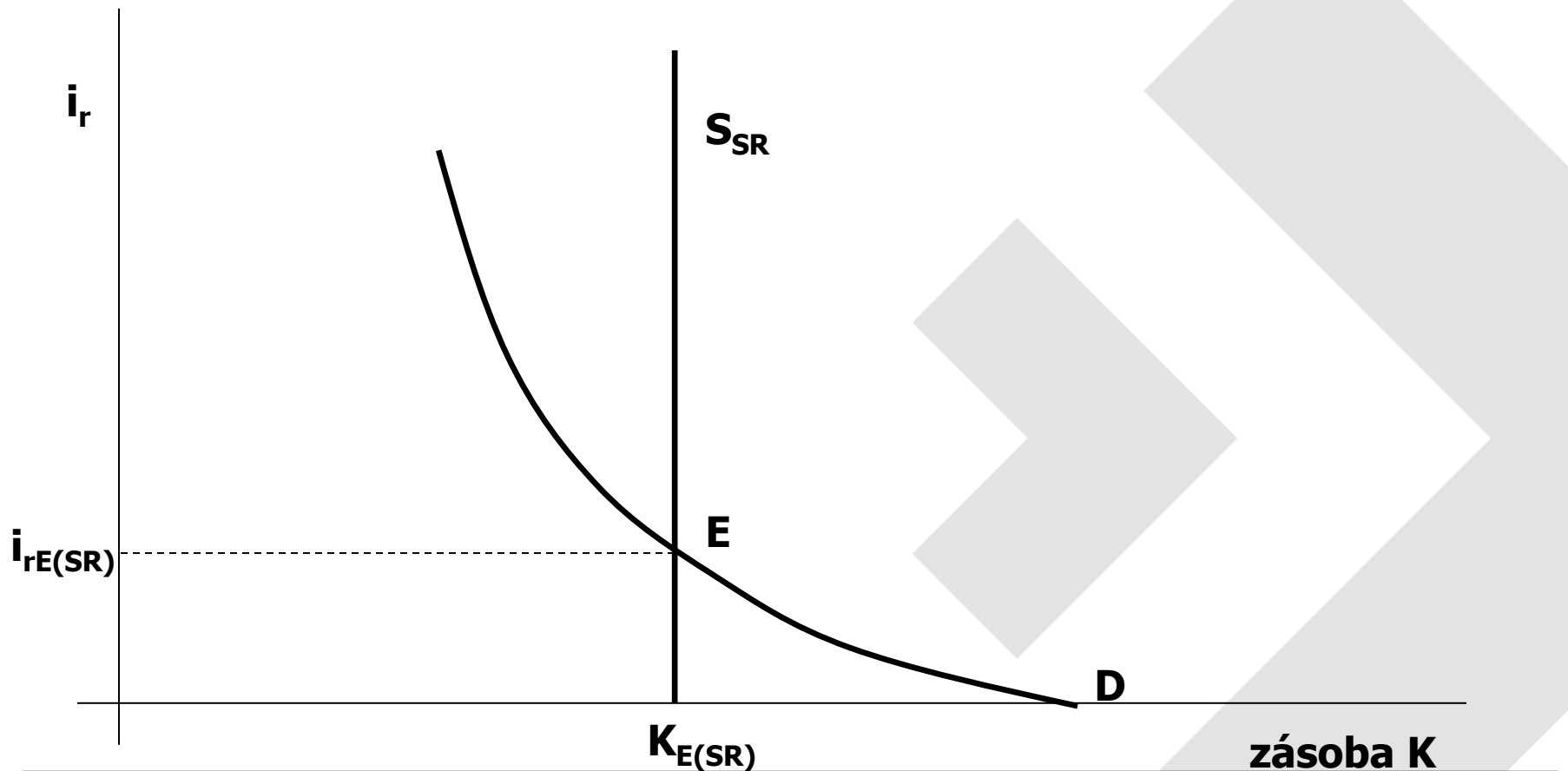
3. Nabídka na trhu kapitálu

4. Rovnováha na trhu kapitálu

- Vzhledem k odlišnému tvaru nabídky pro krátké a dlouhé období, je na trhu kapitálu rozlišovat krátkodobou a dlouhodobou rovnováhu.
- V krátkém období je nabídka kapitálu fixní, jelikož úspory jsou stavovou veličinou a zásoba kapitálu se v krátkém období nemění.
- Svislý tvar nabídky a klesající tvar poptávky jsou charakteristické pro krátkodobou rovnováhu, kdy rovnovážná úroková míra je dána jejich střetem, respektive pouze velikostí poptávky.

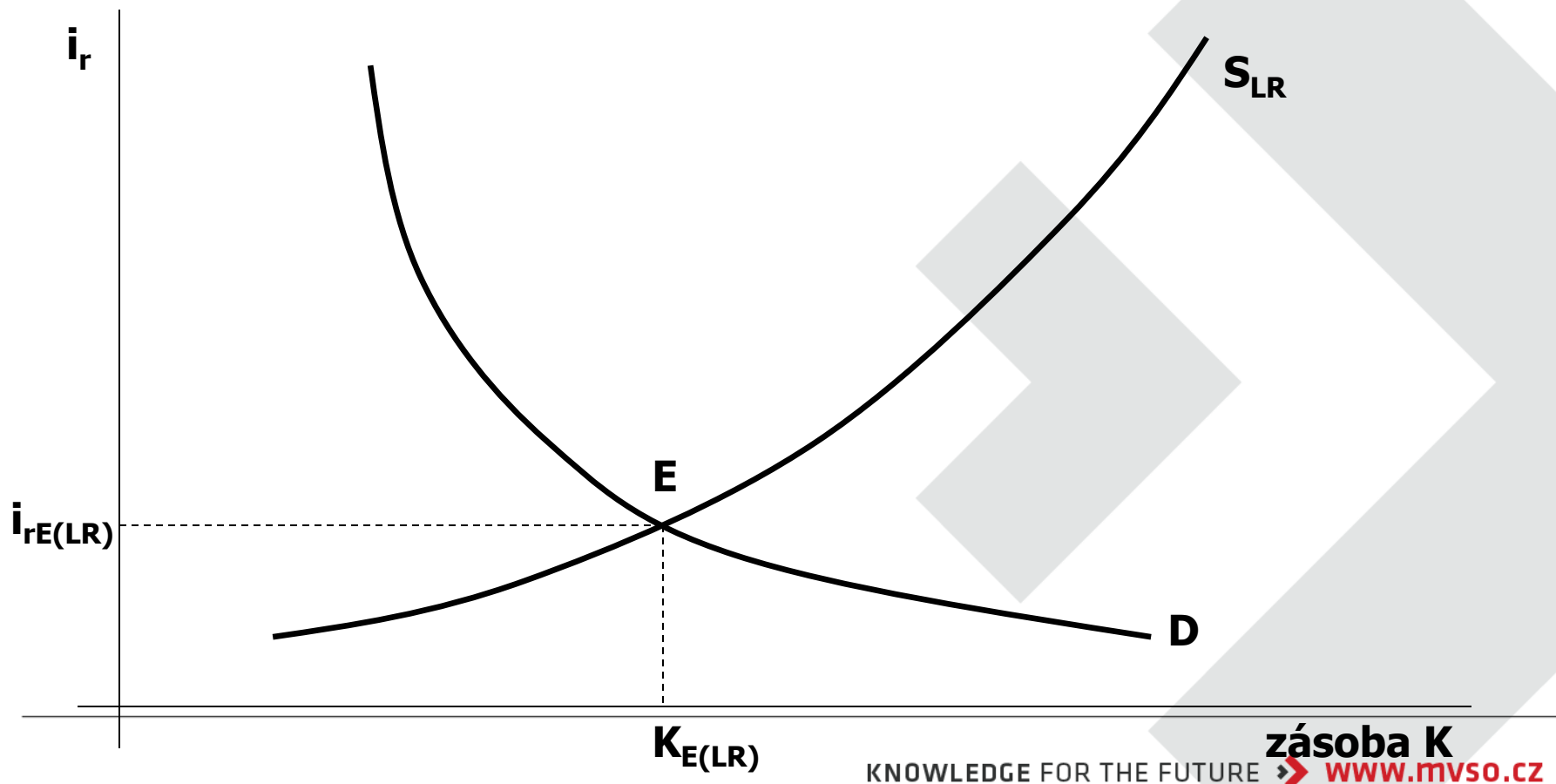
4. Rovnováha na trhu kapitálu

4. Rovnováha na trhu kapitálu

- V dlouhém období je nabídka kapitálu rostoucí, jelikož domácnosti se mohou rozhodnout, zda a v jaké výši budou nabízet svoje úspory na trhu kapitálu na základě úrokové míry.
- Tvar poptávky po kapitálu je stále klesající (čím dražší kapitál, tím méně jej firmy poptávají).
- Rovnovážná úroková míra vyrovnává nabídku s poptávkou, respektive úspory a investice (v krátkém i dlouhém období).

4. Rovnováha na trhu kapitálu

Děkuji za pozornost